

Kornoelje

Najaar 2020 – Nummer 75

IVN Vries

*Het elegante jurkje van een langsplakkende kokerjuffer (*Glyphotaelius pellucidus*)*

Aquarel: Nicolien Bottema

*Een dwarsplakkende kokerjuffer (*Limnephilus spec.*)*

*Begonnen met stukjes stengel en een p[lat bruin stuk, daarna groen blad, zelfs het
topje van een plant en afgewerkt, links, met mos.*

Foto: Nicolien Bottema

Inhoud

Voorwoord	3
Erik van Ommen schildert voor behoud van de natuur	4
Het drama van de Grote Bonte Specht en de Spreeuwen	6
Jacobskruiskruid	8
Klimmen voor een goede zaak	10
Werkgroep Vriezer Holten	12
Boomkruiper op bezoek	13
Broedvogels in De Holten 2004-2020	15
Bezoek Duurzaamheidscentrum	20
Erik van Ommen: Staartmezen	21
Een Engelse kwikstaart in het Noorden	22
Verslag uit de Vlindertuin	24
Groep 6/7 van de Vijverstee op de Welterberg	26
Vogels aan het ontbijt	29
Natuurnotities uit mijn dagboek	33
Uit mijn koker	35
Kor Mulder erelid van IVN afdeling Vries	41
Activiteitenprogramma IVN Vries 2020- 2021	42
Jeugdactiviteiten IVN Vries 2020	46
Activiteiten IVN Zuidlaren najaar-winter 2020	47
Activiteiten IVN Eelde – Paterswolde	47
Colofon IVN Vries	48

hoveniersbedrijf

Sander Bosch bv

mobiel: (06) 51 31 64 62

postadres

Postbus 47

tel. (0592) 54 20 69

fax (0592) 54 43 24

9480 AA Vries

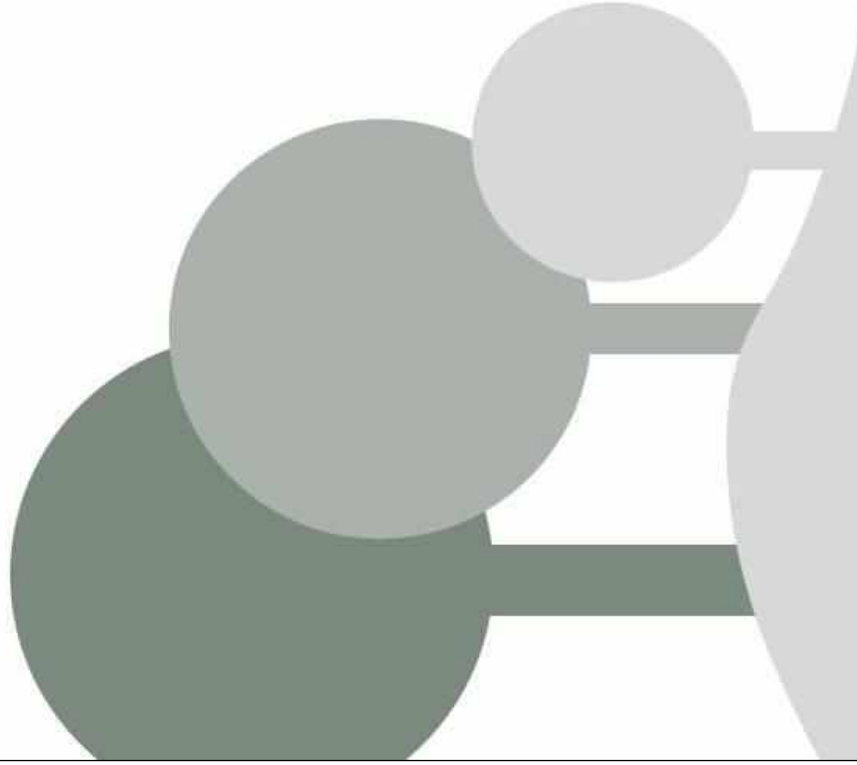
Assen

info@sander-bosch.nl

www.Sander-Bosch.nl

Ketellapperstraat 57

9403 VS Assen

Voorwoord

Medio van dit jaar kon dan toch nog onze Algemene Ledenvergadering worden gehouden. Tijdens die vergadering namen wij afscheid van onze voorzitter Kor Mulder. Een feestelijke bijeenkomst voor Kor, omdat de vergadering hem unaniem tot erelid benoemde! Vries.nu deed er uitgebreid verslag van. Ook wil ik nog in herinnering brengen dat onze Sipke koninklijk is onderscheiden. Vanwege zijn vele vrijwillige activiteiten. Voor de kerkelijke gemeenschap waarvan Sipke en zijn vrouw Erna lid zijn, maar ook voor zijn 'groene activiteiten'. Een oranje lintje dat dus ook een beetje 'groen' is.

Het is een goede gewoonte geworden dat ons verenigingsblad geopend wordt met een voorwoord waarin kort wordt ingegaan op de actuele situatie. We kunnen er - wellicht voor sommigen tot vervelens toe - niet omheen dat het jaar getekend wordt door het coronavirus. Dat betekent voor het bestuur dat we de handrem erop houden: bij alle activiteiten die we organiseren moeten we ons houden aan de op dat moment geldende regels. Zie voor het aangepaste programma deze Kornoelje, onze website of mogelijk ook uw e-mail.

De gemeente Tynaarlo heeft hier vanzelfsprekend ook last van. Er is in augustus een uitnodiging ontvangen om mee te spreken in een zgn. raadstafel. Zeg maar een hoorzitting. Over het onderwerp biodiversiteit zouden we samen met de andere afdelingen van IVN in de gemeente en enkele andere organisaties inspreken. Maar ook deze bijeenkomst die half september gepland was is afgelast: coronaproof kon niet gegarandeerd worden.

Ondertussen hebben we in de pers gezien dat er maatregelen in voorbereiding zijn die erop neer komen dat de inbreng van het rijk voor gebruik van de ruimte zwaarder gaat worden. Het eerdere besluit van begin van deze eeuw om hier de provincies en de gemeenten verantwoordelijk voor te houden, wordt hiermee geheel of in belangrijke mate teruggedraaid. De maatschappelijke belangen zijn groot: hoe verdelen we de ruimte goed? Voor wonen, het agrarische bedrijf, recreatie, het verkeer, transport van elektriciteit (en uitbreiding van de capaciteit daarvan!), opwekking van wind- en zonne-energie, industrie? Hoe weeg je elk van die belangen verantwoord? Met het oog op de toekomst van ons allen en graag niet op de korte termijn. Dat is de uitdaging.

Met vriendelijke groet,
Peter Kwast

Erik van Ommen schildert voor behoud van de natuur

In oktober geeft kunstschilder Erik van Ommen een lezing voor IVN-leden over zijn verblijf op Spitsbergen, een paar jaar geleden. Reden voor de redactie van de Kornoelje om hem eens naar zijn achtergronden te vragen. Daarom toog de redactie naar zijn atelier achter de oude pastorie op de Brink in Vries. Daar bleken alle beschikbare plekjes vol te liggen met afdrukken-in-wording van een houtsneede met als titel: De laatste grutto's. Hoewel de afdrukken nog maar half af waren, vonden wij ze nu al prachtig! Erik legde ons meteen de techniek van de houtsneede en het afdrukken ervan uit: een uiterst secure en tijdrovende procedure.

De vogelclub

In elke biografie lees je dat Eriks geboortjaar 1956 is en dat 1983 het jaar van afstuderen is bij de Academie Minerva, maar wij zijn nieuwgierig naar de periode daartussen. Erik is geboren in Epe en zijn vader nam hem en zijn broer van jongs af aan mee op wandelingen in de prachtige omgeving van zijn woonplaats. De interesse voor de natuur was al op jonge leeftijd aanwezig. In de brugklas hield hij een spreekbeurt over de kerkuil, een klasgenoot over eenden en weer een andere klasgenoot over kievitseieren. De 'vogelclub' was geboren! De interesse

voor tekenen was er ook: hij ondertekende zijn proefwerken met een tekeningetje van de boomvalk. De docenten wisten al snel dat dat zijn 'handtekening' was.

Postzegels

Na de middelbare school ging hij naar Ubbo Emmius om een 'degelijk vak' te leren, dat leek zijn vader beter dan kunstschilder. Docent Biologie en Tekenende zou hij worden. Maar na twee jaar koos hij voor een overstap naar kunstacademie Minerva. Daar studeerde hij af in portret- en modelschilderen, omdat er geen richting of keuzevak waarin hij onderwerpen uit de natuur kon leren tekenen. "Men was in die tijd allergisch voor tekeningen à la Marjolein Bastin of Rien Poortvliet", zegt Erik. Toch zegt hij er veel geleerd te hebben. "Ik heb met name geleerd objecten goed te observeren." En dat zien we in de details van zijn werk goed terug! Erik werkt zelden in opdracht. Maar toen hem gevraagd werd om postzegels te ontwerpen, deed hij dat graag: "Voor mijn vader was dat de ultieme erkenning van een kunstenaar: als hij postzegels mocht ontwerpen." Ook maakte hij houtsneden voor de jubileumactie van Het Drentse landschap (te koop via de webwinkel van Het Drentse Landschap) en schrijft hij columns over zijn vogeltuinen voor het tijdschrift Roots.

Nooit naar foto's

Als één van de weinige schilders schildert en tekent hij vrijwel uitsluitend in de open lucht; zijn telescoop is daarbij het belangrijkste hulpmiddel. Hij schildert nooit naar foto's, maar gebruikt ze soms wel voor details die hij in het veld niet goed kan zien.

Aquarellen en tekeningen werkt hij ter plekke uit,

maar de olieverfschilderijen, houtsneden en etsen maakt hij in zijn atelier op

basis van schetsen die hij maakt in het veld. “Watervogels zijn het gemakkelijkst te tekenen,” zegt hij, “die zijn minder beweeglijk en zitten vaak langer stil.” Dat neemt niet weg dat het grootste deel van zijn oeuvre niet uit watervogels bestaat. Zijn lievelingsvogels zijn de boerenzwaluw en de boomvalk. Van beide hangen prachtige schilderijen in zijn atelier.

“De wereld is mijn atelier” neemt Erik letterlijk: een groot aantal landen, verspreid over de hele wereld heeft hij bezocht en de herinneringen vastgelegd in zijn werk. Recent is zijn prachtige boek over een bezoek aan Spitsbergen, prachtige tekeningen voorzien van teksten van zijn vrouw Wilma Brinkhof. “Zij schrijft de tekst, daar ben ik niet zo goed in. Ik schrijf de grote lijnen op en zij maakt het af. Ik bemoei me daar helemaal niet mee.”

Behoud van de natuur

“Kunst en natuur zijn voor mij onlosmakelijk verbonden. Daarom zet ik mij als beeldend kunstenaar in voor het behoud van datgene wat mij inspireert.” Dat staat op Eriks website te lezen (erikvanommen.nl). Hij bedoelt ermee dat hij met zijn schilderijen andere mensen wil inspireren om waardering te hebben voor de natuur en er zuinig op te zijn.

Erik van Ommen heeft nog veel plannen op stapel staan. Hij had dit voorjaar een cursus sumi-e in Japan willen doen (ook in die techniek heeft hij ons ingewijd), maar door corona ging dat niet door. En hij wil ooit nog eens een reis maken van Afrika naar Antarctica. En dan onderweg schilderen.....

Joke Rosier en Ina Maring

Het drama van de Grote Bonte Specht en de Spreeuwen

Eind april hadden wij al een paar dagen getik gehoord achter de houtwal van onze tuin. Nieuwsgierig gingen we kijken. Er was een GBS (grote bonte specht) mannetje bezig een gat te hakken in de stam van de berk tussen onze tuin en het Koffiedik. Dag na dag zagen we het gat groter worden en de specht steeds meer

verdwijnen in het hol. We maakten foto's en ook een filmpje van het driftige hakken. Zie foto 1 met de specht bij het gat in de berk. Begin mei, toen hun hol klaar was, zagen we de twee toekomstige spechtenouders beurtelings de broedtaak van elkaar overnemen. Nog op 5 mei zagen wij de ouders hun taak uitvoeren.

Toen kwam de grote teleurstelling. In de top van dezelfde berk hebben

spreeuwen al 3 jaar hun 2 nesten. Die hebben zij gemaakt nadat de top uit de berk verwijderd was. Op 6 mei heeft de spreeuwenfamilie het nest in de berk leeggeroofd. We vinden kapotte eierdoppen onder de berk. Zie foto 2 waar de snavel van een spreeuw naar buiten komt. De jonge spreeuwen worden gevoerd met de

eitjes van de spechten. Zie foto 3, jonge spreeuwen die samen op de tak voor de ingang van het hol kwetteren en om voer vragen.

7 mei. Met een zaklamp kijk in de ronde opening van het nest. Er is niets meer te zien of te voelen. We waren heel boos, onze mooie spechten beroofd van hun nageslacht. Ik meldde het voorval aan

Anne Hielke van der Meulen, onze vogelexpert bij IVN. Die zei: “Kees, ook in de wereld van de vogels is het roven en moorden”.

Kees Langeveld

Jacobskruiskruid

Overall in de Drentse bermen staat het Jacobskruiskruid (*Senecio jacobaea*) te bloeien. Insecten en vlinders genieten van de gele bloempjes.

Vroeger niet

In 2001 heeft het IVN bermen geïventariseerd. Dit hebben we gedaan omdat we op de meest veelbelovende bermen pleitten voor maaien en afvoeren. We troffen Echte Guildenroede, Vlasleeuwenbek, Grasklokje en

Zandblauwtje. Geen Jacobskruiskruid. In die tijd was klepelen van bermen een normaal onderhoudssysteem; dit bevorderde ruigtekruiden zoals ridderzuring en zevenblad.

Dom advies

In juni 1994 publiceerde de Waterleidingsmaatschappij "Drenthe" de brochure "Onderweg naar hooilandherstel in de Drentse Waterwingebieden". Op blz. 24 van dit boekje staat een prachtige foto van aan droge omstandigheden aangepaste soorten: Duizendblad en Jacobskruiskruid. Prof. Zonderwijk schrijft: "Jacobskruiskruid moet het voor zijn instandhouding in de komende jaren van de kieming van weggestoven zaden naar open plekken in de vegetatie hebben". Niets over de giftigheid voor vee.

Giftige planten

Heel veel wilde bloemen zijn giftig. Ook de boterbloem die vroeger de weilanden geel kleurde is giftig. De koeien aten dit niet. Maar in tegenstelling tot het Jacobskruiskruid verviel het gif uit de boterbloem na droging. Het Jacobskruiskruid wordt niet gegeten als het in de wei staat, maar het

verliest de bittere smaak in hooi of kuilvoer. Maar het vergif blijft; het slaat op in de lever en leidt tot ziekte en sterfte bij schapen, koeien en paarden. Wie het kwijt wil moet het met wortel en al uittrekken en handschoenen dragen want het gif gaat ook door de mensenhuid.

Vroeger in Nederland?

Vroeger vonden we het plantje wel op Schiermonnikoog. Een klein plantje vol geel met zwart gestreepte rupsen waaruit kleine rode vlindertjes kwamen. Toen ik de provincie vroeg waar het Jacobskruiskruid vandaan kwam, bleek dit van elders te komen.

Sommige Drenthen vertelden me dat ze de rupsen uit Schiermonnikoog hadden meegenomen en soms zie ik ze.

Angst

Vanaf 2005 brak de angst voor het vergif los. In 2003 publiceerde De Boerderij over deze plant en in 2004 noemde het Dagblad van het Noorden het “de gele sluipmoordenaar”. Daarna ontstond er angst voor ‘natuurhooi’. Dit is een voorbeeld van hoe het mis kan gaan als natuurdeskundigen kennis van vee missen.

Tekst en foto rups: Wietske ter Veld

Foto's Jacobskruiskruid: Annemarie de Vries

Klimmen voor een goede zaak

Om een kleine vogel als het steenuiltje de helpende hand toe te steken bij het overleven is nogal wat nodig. Een juiste omgeving, daar begint het mee.

Rommelig

De steenuil woont graag in de nabijheid van mensen, maar dan wel op het platteland. In een gebied met verspreid liggende boerderijen, kleinschalige erven, gras- en bouwlanden, houtwallen en sloten voelt hij zich thuis. Hoe rommeliger het erf, hoe liever hij het heeft. Muizen, regenwormen, meikevers, larven, rupsen, nachtvlinders en kevers wonen er namelijk ook, vandaar. Vooropgesteld dat de term “rommelig” positief bedoeld is, geen gebrek dus aan locaties in ons schitterend stukje Drenthe rond de dorpen Donderen, Vries en Yde.

Broedplaatsen

Als rechtgeaarde holenbroeder is er voor de steenuil echter wel een gebrek. Dode bomen, holle takken en andere natuurlijke broedplaatsen ontbreken veelal. Daar zijn we toch wat te opgeruimd voor. Om zich voort te planten hebben ze onze hulp nodig in de vorm van nestkasten. Daar houdt de steenuilen werkgroep Eelde-Paterswolde, Vries (EPV) en omliggende dorpen, zich mee bezig. Deze werkgroep bestaat uit vier subgroepen waar de groep Donderen, Vries en Yde er één van is.

Droogklimmen
Foto: Ronand Valstar

In de praktijk
Foto: Ronand Valstar

Klimmen

Om de vrij grote en zware kasten in bomen te plaatsen, jaarlijks te onderhouden en jonge vogels te ringen (t.b.v. onderzoek naar aantallen, levensloop, locaties en verspreiding) moet er nogal wat klimwerk verzet worden.

Even een “laddertje” tegen een boom en met de nodige materialen naar boven is weliswaar te doen maar brengt risico’s met zich mee. Een val van “slechts” enkel meters kan voor een klimmer al flink wat schade opleveren. De provinciale steenuilen organisatie “Stichting Steenuilen Drenthe” (STUD) heeft ons de nodige informatie verschaft wat veiligheid betreft. Klimharnassen, hijstouwen en goedgekeurde ladders bleken onontbeerlijk om het werk veilig te doen. Inmiddels heeft de werkgroep EPV drie klimharnassen aangeschaft. Evenals de eerdere aanschaf van ladders mogelijk gemaakt door donaties van de RABO-bank, Vries.nu en het IVN, een sponsoringsactie en een inzamelingsactie door het echtpaar Lambert-Rozema uit Paterswolde. STUD heeft er één cadeau gedaan en enkele werkgroepleden geïnstrueerd in het gebruik van het klimmateriaal. Daarmee was aan de stelregel dat oefening kunst baart nog niet voldaan. De coronacrisis gooide, als bij zoveel andere zaken, roet in het eten. Oefenen met het klimtuig hebben we moeten uitstellen. Kastcontroles, telling van eieren en jongen en het ringen hebben dit jaar niet plaatsgevonden.

Aan de slag

Na de versoepeling van de coronamaatregelen hebben we 1 augustus de “klimdraad” weer opgepakt en zijn gaan oefenen op een uitgelezen locatie bij één van onze leden. Mooie gelegenheid ook om onze nieuwe IVN voorzitter Peter Kwast uit te nodigen om nader kennis te maken met één van de IVN activiteiten. Klimtuig aan, ladder plaatsen, met alle zekering- en hijsbenodigdheden naar boven klimmen (waarbij een tweede persoon de ladder op de grond in de gaten houdt), de ladder met een spanband aan de betreffende boom vastzetten, jezelf (in het klimtuig) aan de boom zekeren en dan aan het werk met de kasten. Dat is de volgorde die we geoefend hebben. Onwennig en in eerste instantie wat onhandig, twee kwalificaties die we gerust kunnen hanteren maar eenmaal op de ladder en gezekerd tegen vallen, bleek dat het werken in de bomen een flink stuk veiliger voelt en veel handiger is. Inmiddels hebben we met gebruik van onze nieuwe materialen de kasten in Donderen en Vries schoon gemaakt en daar waar nodig vervangen voor het nieuwe broedseizoen. Yde komt in oktober aan de beurt. →

Reparatie en vernieuwing van de steenuilenkasten Foto: Annemarie de Vries

*Tekst: Ronand Valstar
Steenuilenwerkgroep EPV
Subgroep Donderen, Vries, Yde*

Werkgroep Vriezer Holten

De Werkgroep Vriezer Holten bestaat uit een groot aantal vrijwilligers die zich tot taak hebben gesteld het natuurgebied ten westen van Vries te onderhouden. Daar zijn we nu een aantal jaren enthousiast mee aan de slag. Vorig jaar hebben we nog een fraaie voedselweide aangelegd.

Afgelopen half jaar lag de zaak noodgedwongen stil, maar onlangs heb ik contact gehad met Staats Bos Beheer en we mogen weer activiteiten plannen, mits we de 1,5 meter maatregel respecteren.

Daarnaast wordt er zorg gedragen voor desinfecterende middelen, zodat de kans op besmetting via bijv. het gebruik van gereedschappen wordt geminimaliseerd.

De volgende data staan gepland voor het najaar:

Zaterdag 24 oktober (9.30 – 12.00 uur)

Zaterdag 7 november:

Natuurwerkdag IVN (9.30 – 14.00 uur)

Zaterdag 21 november (9.30 – 12.00 uur)

Verder kan ik melden dat we – in samenwerking met Werkgroep Zeijerwiek - bezig zijn een werkgroep te formeren die de mogelijkheden gaat onderzoeken naar heropening van het Kerkpad: de oude verbinding tussen Zeijen en Vries. Mochten mensen interesse hebben om deel te nemen, dan kunnen ze contact met mij opnemen.

Eelke Riemersma

Natuurmoment

Boomkruiper op bezoek

Afgelopen week stond ik in ons kasje te snoepen van wat tomaten toen er een vogel binnen vloog. Ik schrok me een hoedje en de boomkruiper schrok zich een veertje.

Na enig gevlieg ging hij aan een trosje tomaten hangen en hield zich verder helemaal stil. Ik kon, heel langzaam bewegend, de kas verlaten, een camera halen, terug sluipen en wat foto's maken. →

De boomkruiper heeft zeker een half uur aan de tros gehangen. Gelukkig was hij weer vertrokken toen ik na een uur nog eens ging kijken. Bijgaand een foto van deze ontmoeting.

Jan Westerhof

Brink 10, 9481 BE Vries
info@brink10.nl
www.brink10.nl

Broedvogels in De Holten 2004-2020

Al sinds 2004 worden in het gebied De Holten jaarlijks de broedvogels geïnventariseerd. Het leek me daarom wel aardig om er eens dieper op in te gaan. Hoe is de ontwikkeling van de stand van de broedvogels over deze periode.

Achtergrond

De vogelwerkgroep van IVN Vries houdt zich al lange tijd bezig met vogeltellingen. Zo zijn onder meer gedurende 1987-2003 in het voorjaar de weidevogels geïnventariseerd in het gebied Lutkebroeken – Achterste Holten (ten westen van Vries).

Maar ja, als er op een gegeven moment weinig meer te tellen valt, dan wordt het er niet leuker op. Daarom is er in overleg met Sovon (vogelonderzoek) en Staatsbosbeheer naar een nieuw gebied gezocht. Dit werd het zuidelijke deel van De Holten (in bezit van Staatsbosbeheer). Het gebied beslaat het Holtveen (incl. wat aangrenzende akkers) plus een stukje beekdallandschap, dat grenst aan woonwijk De Fledders. In dit gebied hoeven we niet bang te zijn voor een dramatische daling van de vogelstand. Sterker nog, zowel het totale aantal territoria als het totale aantal vastgestelde soorten is licht gestegen gedurende de onderzoeksperiode. Wel hebben er verschuivingen plaats gevonden tussen de verschillende soorten.

Uitvoering van de tellingen

De tellingen zijn uitgevoerd volgens de BMP-systematiek van Sovon (Broedvogel Monitoring Project). In het voorjaar worden er 9 of 10 tellingen uitgevoerd. De tellingen werden aanvankelijk gecoördineerd door Kees Bouwer. Hij en Meindert van Nieff waren de meest ervaren tellers. Ondersteuning werd er verleend door o.a. BramVisch, Hans Eggenhuizen en Jan Fekkes. Vanaf 2010 kwam ik bij de

werkgroep en werd, mede dankzij Kees en Meindert, al snel vertrouwd met de BMP-systematiek. Daarna nam ik geleidelijk de coördinatie over van Kees Bouwer. Mensen als Jannes Gritter, Roelof Maring en meer recent Peter Kwast hebben ook aan vele tellingen meegedaan. Daarnaast hebben talloze mensen incidenteel meegedaan.

In 2012 vond er een belangrijke wijziging in de werkwijze plaats, de waarnemingen werden voortaan digitaal ingevoerd. Voorheen werden achteraf bij iemand thuis de territoria bepaald, door per soort kringetjes te tekenen rond de waarnemingen. Heel gezellig allemaal, maar niet efficiënt natuurlijk en gevoelig voor subjectiviteit. Nu bepaalt de computer hoeveel territoria er zijn. Al die ingewikkelde regeltjes, die per soort weer verschillen, hoef je nu in principe niet meer te kennen, al is het wel handig.

Ontwikkelingen in de broedvogelbevolking

Als je het overzicht van de eindresultaten van BMP De Holten over 2004-2020 bekijkt, dan is het eenvoudig vast te stellen dat er winnaars en verliezers zijn en dat talloze vogels constant zijn gebleven. Echter de meeste vogels zou ik in de groep 'wisselvallig' willen plaatsen.

Winnaars

Tot de winnaars kunnen de volgende vogels worden gerekend: Zwartkop, Roodborst, Grote Bonte Specht, Geelgors, Boomkruiper en Grasmus. De Zwartkop zat aanvankelijk net boven de 20 territoria, de laatste jaren zelfs boven de 30 en is daarmee nu ook de algemeenste broedvogel van het gebied. De Roodborst begon rond de 20 en zit de laatste jaren ook boven de 30 en is nu de

nummer 2 van het gebied. De Geelgors is gestegen van rond de 5 in het begin naar rond de 10 territoria tegenwoordig. De Grote Bonte Specht is gestegen van ca. 4 in het begin naar stabiel 6 nu.

Nieuw

De volgende soorten zijn gedurende de telperiode voor het eerst vastgesteld (met tussen haakjes het betreffende jaar): Groene Specht (2010), Boerenwaluw (2010), Appelvink (2013), Spreeuw (2014), Brandgans (2014), Bosuil (2015), Vuurgoudhaan (2017), Grauwe Gans (2019). Ik zou de Grauwe Vliegenvanger (2013) hier niet toe willen rekenen. Dit berust vrijwel zeker op een 'waarnemerseffect'. Deze vogel heeft een onopvallende, lastig te onderscheiden zang. Mogelijk geldt het zelfde voor de Appelvink. Dat de Spreeuw er niet eerder zat gaat er bij mij wat moeilijk in. De Bosuil zat er vermoedelijk al iets eerder.

Verliezers

Tot de verliezers kunnen de volgende vogels worden gerekend: Matkop (mees), Wilde Eend, Fitis en mogelijk Tuinfluiter. De Matkop zat aanvankelijk meestal op 2-4 territoria. De waarnemingen werden echter steeds minder en dit jaar voor

Zwartkop

Boomkruiper

het eerst zelfs geen enkele waarneming.

Dus mogelijk is deze mees al verdwenen. Dit komt overeen met de landelijke trend. De Wilde Eend is gedaald van ca. 4 in het begin naar ca. 2 nu. Ook dit is in lijn met de landelijke trend. De Fitis is gedaald van rond de 17 naar ca. 10 nu. Een nog sterkere daling dan de landelijke trend. De Fitis is een vogel van vochtige

Grote Bonte Specht
Foto: Bram Visch

gebieden. Zou verdroging een rol spelen? De Tuinfluiter zou ik ook tot de dalers willen rekenen, maar dit jaar (16) zit deze ineens weer op het oude niveau.

Verdwenen

De volgende soorten zijn gedurende de telperiode verdwenen, met tussen haakjes het laatste jaar dat we een

territorium hebben vastgesteld: Meerkoet (2006), Scholekster (2008), Ekster (2012), Canadese Gans (2015), Koekoek (2017). Voor de Koekoek heb ik nog wel hoop, omdat deze nog wel net buiten het telgebied te horen is. Echter afname is wel de landelijke trend.

Constant

De volgende soorten zijn gedurende de telperiode vrij stabiel, al kan er wel eens een jaar wat minder worden waargenomen (met tussen haakjes een geschat gemiddelde); Vink (20), Goudvink (2), Gaai (4), Boomklever (3), Goudhaan (2), Dodaars (1), Kuifeend (2), Nijlgans (1), Waterhoen (1).

Wisselend

De meeste vogels zou ik als wisselvallig willen categoriseren (met tussen haakjes minimum en maximum gedurende de telperiode): De Winterkoning (23-37) is eigenlijk vrij stabiel, maar kende vanaf 2010 een flinke dip als gevolg van een reeks winters met sneeuw en ijs. Ondanks de naam is deze vogel niet echt winterhard. Het absolute record ligt bij de Tjiftjaf (44 in 2010), maar deze heeft ook op 22 territoria gezeten. De Merel (19-37) is vrij weinig te horen tijdens de ochtendtellingen. 's Avonds daarentegen, zingen ze massaal. Die ene avondtelling die wordt uitgevoerd is daarom sterk bepalend voor het aantal territoria van de Merel. Het zelfde geldt voor de Zanglijster (5-15). De Kleine Bonte Specht (0-2) is waarschijnlijk vrij stabiel aanwezig, maar is lastig om waar te nemen.

Verder wil ik nog noemen: Holenduif (0-3), Houtduif (7-15), Boompieper (4-11), Witte Kwikstaart (0-1), Heggenmus (3-11), Gekraagde Roodstaart (1-7), Grote Lijster (0-3), Braamsluiper (0-2), Bonte Vliegenvanger (0-4), Grauwe Vliegenvanger (1-4), Staartmees (0-3), Pimpelmees (6-18), Koolmees (13-28), Zwarte Kraai (1-6), Groenling (0-3).

Incidentele en bijzondere waarnemingen

Hier moet toch zeker de Nachtegaal worden genoemd (2005, 2010, 2011). Deze vogel, die bekend staat om zijn uitbundige zang, doet het zeer slecht in Drenthe en Oost-Nederland in het algemeen. Het blijft een mooie herinnering dat deze fraaie zang een tijdje in De Holten was te horen. Ook leuk in ons telgebied is de Fluiters (2015 en 2019). Dit is meer een vogel van de grotere bosgebieden. Af en toe krijgen we de Roodborsttapuit op bezoek (2008, 2009, 2015 en 2019). Verder o.a. Kwartel (2008), Ransuil (2007 en 2010), Bosrietzanger (2006 en 2012), Rietgors (2010, 2012, 2020) en Ringmus (2005). De Buizerd (2011) heeft er vast vaker gebroed, maar alleen een gevonden nest levert een geldig territorium op. Ook andere roofvogels zijn wel gespot, zonder territoriumindicatie. Ook is wel eens een Zwarte Specht, Boomleeuwerik of Houtsnip aan komen vliegen, maar dit betrof geen geldig territorium.

Gemiste soorten

Een soort als de Grauwe Klauwier zal naar mijn verwachting nooit in De Holten opduiken. Echter een Wielewaal houd ik niet voor onmogelijk, maar is tot dusver niet met zekerheid vastgesteld. Waar ik me meer over verbaas is dat we nog nooit een Putter of een Kneu hebben vastgesteld. Deze zijn hier in de omgeving bepaald niet zeldzaam. Helaas heb ik in de Holten ook nog nooit de grappige zang van de Spotvogel gehoord, terwijl deze soms zo maar kan opduiken aan de dorpsrand van Vries.

Vogelliefhebbers die graag het BMP-tellen onder de knie willen krijgen of andere geïnteresseerden zijn welkom om mee te doen. Het telschema is vanaf maart bij mij op te vragen.

*Anne Hielke v.d. Meulen
(mede op basis van informatie van Kees Bouwer)
Foto's, tenzij anders aangegeven: Jakob Keun*

Bezoek Duurzaamheidscentrum

Op de zonnige zondagmiddag van 13 september 2020, kwamen zes kinderen, twee ouders, en een opa en oma naar het Duurzaamheidscentrum in Assen. Twee families moesten afzeggen voor die middag. Het werd een echte familiemiddag, de ouders konden op eigen gelegenheid genieten aldaar. De kinderen varieerden in leeftijd van 7 tot 12 jaar.

Na een kort welkom, waarbij ik een aantal voorstellen deed, bleek er behoefte te zijn aan het zoeken naar bodemdiertjes. Dit was een activiteit van het

Duurzaamheidscentrum, en we kregen zes witte teiltjes mee met daarin een loep potje, een lepel, een bingo kaart om bodemdiertjes te zoeken, en een potlood.

Aan de rand van het Duurzaamheidscentrum was van alles te vinden. Vooral daar waar struiken en bomen stonden, en bij de bijenheuvel aan de zijkant van het centrum. Er werd gegraven, geveegd, geschud en de vondst bestond uit mieren, bijen, een wants, een spin, een regenworm en lieveheersbeestjes. En pissebedden.

Door het zonnige weer waren we vooral buiten en na het speuren naar bodemdiertjes, was er ruimte voor natuurlijk spelen met een waterbaan. Een ouder kind ging kennis opdoen binnen, en de kinderen die zin hadden om nog verder te gaan met het zoeken naar bodemdiertje, kregen ook die gelegenheid. De tijd vloog voorbij en na een ijsje genuttigd te hebben buiten op het terras, gingen we naar de stadsboerderij. De kinderen kregen van mij een bingokaart mee, met de dieren die te vinden zijn in de stadsboerderij. Ze konden dan alle gevonden dieren aankruisen, zoals pauwen, eenden, ganzen, ezel, pony, kalkoenen. Daarna nog wat spelen, bijpraten, rondwandelen. Kortom, een leerzame en gezellige middag.

Tekst en foto: Inneke Brouwer

Erik van Ommen

Staartmezen

Een Engelse kwikstaart in het Noorden

In Engeland is het de meest voorkomende gele kwikstaart soort. In Nederland is hij echter zelden te zien, de Engelse kwikstaart. Hoewel er naar schatting 10 – 20 paren in Nederland broeden, voornamelijk in het bollengebied, was er geen (bewezen) broedgeval in Groningen bekend.

Daar is met de komst van de Engelse kwikstaart (man) die op de foto's staat (boven links), verandering in gekomen, want het eerste succesvolle broedgeval is inmiddels een feit.

Eemshaven

Op 5 mei zag ik dit mannetje voor het eerst in de Eemshaven. Hij was in gezelschap van een gele kwikstaart vrouwtje en vertoonde volop baltsgedrag. Ze toonden veel interesse in een bepaalde plek in een tarweveld, zo'n 50 meter vanaf de weg. Volop reden dus om ze te volgen.

Aangezien de mannetjes graag op een verhoging zitten om te zingen en deze op de plek waar ze zaten ontbrak, heb ik ze bij een volgend bezoek van een paaltje voorzien. Daar werd dankbaar gebruik van gemaakt (overigens niet alleen door de Engelse kwikstaart maar ook door de bij ons meest voorkomende soort, de gele kwikstaart).

Broeden

Tot begin juni waren ze steeds samen te zien maar op een gegeven moment zag ik alleen het mannetje nog maar. Uiteraard hoopte ik dat het vrouwtje zat te broeden op de 4 – 6 eieren die ze normaal gesproken legt. En dat bleek het geval want op 19 juni zag ik het mannetje aan en af vliegen om insecten aan te slepen voor zijn jongen.

Op 22 juni bezocht ik ze weer en na enig zoeken vond ik de hele familie in een aangrenzend bietenveld. Ze waren al uitgevlogen! Het mannetje was de jongen, waarvan ik er in ieder geval 2 gezien heb maar die veelal onder de bladeren van de bieten verbleven, frequent aan het voeren. Tussen het voeren door was het mannetje ook nog volop aan het baltsen. Hoewel ze normaal gesproken maar 1 x broeden hoop ik op een 2e ronde. Of dat ook nog gaat lukken...?

Gemengd huwelijk

Het vrouwtje was zoals vermeld een gele kwikstaart. Er is dus sprake van een gemengd huwelijk tussen een Engelse - en een gele kwikstaart. Ik las dat

dergelijke koppels ook vaak in Engeland (en in Noord Frankrijk waar ze ook in redelijke aantallen broeden) voorkomen.

De jonge vogels blijven na het uitvliegen nog enkele weken bij hun ouders.

In het najaar vliegen ze via

Frankrijk naar hun overwinteringsgebieden in West-Afrika (Senegal en Gambia). Hopelijk komen ze volgend jaar terug naar de Eemshaven.

Om het verschil tussen de Engelse- en de algemeen bij ons voorkomende gele kwikstaart te laten zien heb ik ook een foto van de Gele kwikstaart (man, onder links)bijgesloten.

Tekst en foto's: Jan Westerhof

Verslag uit de Vlindertuin

Grote beer

Op 6 augustus heb ik de vlinderval voor het nachtvlinderen geplaatst in de vlindertuin. Na een aantal uren, meestal 4 uur, neem ik de val mee naar huis en de volgende morgen kijk ik welke vlinders er in zitten. Vandaag zaten er ook 2 bijzonder mooie exemplaren in van een bijzondere nachtvlinder: de Grote beer. En verder natuurlijk ook andere vlinders zoals: Kleine beer, Dromedaris, Haarbos, Schaapje,

Eikenprocessierups, Groot avondrood en enkele andere. Ik maak een foto van elke vlinder en laat ze weer los op de plek waar ik ze gevangen heb.

Eikenprocessierups

De eikenprocessierups komt hier nu ook veel meer voor dan vorig jaar. Het is moeilijk om de nesten met rupsen op de eiken te vinden. Maar op het licht bij het nachtvlinderen komen de

vlinders in grote aantallen:

6/8 Esakkers: 16 vlinders

6/8 Vlindertuin: 12 vlinders

7/8 Boerhoorn: 22 vlinders

20/8 Landgoed Bosch en Vaart: 1 vlinder

Buxusmot

De Buxusmot is voor de liefhebber van buxusstruiken een ware plaag. De rupsen eten de struik helemaal kaal en deze gaat uiteindelijk dood.

De vlinder ziet er prachtig uit, wit met een bruin randje of de zeldzame bruine vorm. Ook deze vlinders komen nu in grote aantallen in mijn lichtval.

*Tekst en foto's: Wil
Folkers*

Groep 6/7 van de Vijverstee op de Welterberg

De kinderen, kregen een witte teil mee met daarin zoekkaarten over insecten, spinnen, bodemdiertjes, sporen, een educatief vel met uitleg over het verschil tussen een spin en een insect, twee loeppotjes, een schepje, een kaartje waarop ze konden aankruisen wat ze gevonden hadden (bingokaart) en een potlood.

Tekst en fotoverslag Inneke Brouwer

Graven,
schudden
speuren:
bruine
kikkers,
sprinkhaan,
engerlingen
lieveheers-
beestjes,
spinnen,
pissebed-
den. Leuk!

SLAGER ZIELSTRA

MEER DAN VLEES

Nieuwe Rijksweg 13
9481 AN Vries
0592542298

gzielstra@gmail.com
www.slagerzielstra.nl

WINNAAR DROGE
WORSTEN TEST 2012
DVHN

ONTLUIKEND GROEN

BLOEM & GROEN STYLING

Brinkstraat 3 - 9481 BJ Vries - Tel. 0592-543056

Bruidswerk
Rouwbloemwerk
Abonnementen
Potterie
Snijbloemen en planten

www.ontluikendgroen.nl

AUTOBEDRIJF
HAZENBERG B.V.

REPARATIE/ONDERHOUD, AIRCOSERVICE,
VERKOOP NIEUW/GEbruikt, TANKSTATION AVIA, WASBOXEN,
PECHHULP/TRANSPORT/BERGING, AUTOSCHADE.

Oude Asserstraat 32, Oude Asserstraat 19, Asserstraat 1
9481 BL Vries

Tel. : (0592) 54 12 12

Fax : (0592) 54 40 56

K.v.K.: 04035343000

www.autobedrijf-hazenberg.nl

info@autobedrijf-hazenberg.nl

De fairtrade cadeauwinkel

wereldwinkel

Voor heel veel leuke kunstnijverheid

Koffie en thee in verschillende soorten

Curry's, Tony Choclonely, Divine chocola en nog veel meer

Westerstraat 9
9481 CA Vries
Tel: 065768286

Slot optiek

Westerstraat 2 9481 CB Vries 0592-544393 www.slotoptiek.nl

Brillen & Contactlenzen

Ook voor:

Verrekijkers en Loepen

(Horloge)Batterijen/Horlogebandjes

Gehoorapparaten

Aangesloten bij NUVO/ANVC

Gratis parkeren voor de deur!

Vogels aan het ontbijt

In de corona-maand mei krijgen we van Anna, onze kleindochter, een klein schriftje. Daar moeten we elke dag wat in schrijven, zegt ze. Nu zitten we 's ochtends altijd in de grote kamer achter te ontbijten met uitzicht op de tuin. Het

raam is rechthoekig in de breedte: het uitzicht als in een vogelkijkhut.

We zijn daarom eind mei gestart met het noteren van tijdstip, weer, temperatuur én de vogels die we zien. Op een kale plek in het gras wordt zaad gestrooid en er staat een waterbak. De koolmezen komen vrijwel iedere dag, vanaf mei tot nu, eind september. Bij de waterbak houdt zich vaak een pimpelmees op.

Soms kunnen we een hele waslijst noteren, soms zijn we blij als er tenminste één vogel zich laat zien. Er is enige verschuiving in de frequentie van soorten die komen eten, eerst komt een bepaalde soort elke dag en later nog maar zo nu en dan.

Eind mei zien we: groenling, vlaamse gaai, houtduif, merel, koolmezen en overvliegende ganzen, kauw, goudvink, roodborstje, een stel mussen, heggemus en spreeuw.

Wie is de sterkste

Het is leuk om te zien wie wie wegjaagt. Er lijkt een rangorde te bestaan. Maar daarin speelt niet alleen grootte, sterkte of aard, zoals bij roofvogels, maar ook tactiek, zoals bij kleinere vogels, een rol. De koolmezen pikken gezamenlijk en laten de pimpelmees toe. Soms kan de vink gewoon dooreten als de mezen even iets oppikken. De vlaamse gaai laat geen kleine vogeltjes toe. De ekster is de gaai de baas. Als de kraai aankomt, is het grasveld verder verlaten. In bomen en

struiken wordt afgewacht. Maar daar doet de vink niet aan mee: we zien hoe hij duikvluchten uitvoert over het hoofd van de kraai. De kraai kijkt op en eet weer verder. Na twee duikvluchten vindt de kraai het kennelijk welletjes en verdwijnt. De vink neemt alle tijd om rustig te gaan eten.

In een oogwenk wat oppikken of de voederplek langdurig bezetten

Er is een groot verschil in de tijd die de vogels bij de etensplek doorbrengen. De koolmezen pikken en vliegen meteen weer de struiken in. De boomklever blijft iets langer zitten dan de koolmees en komt sneller weer terug. De vink blijft meestal rustig een tijdje zitten.

De houtduif spant de kroon: zij (Dolly, volgens Annie M.G.Schmidt) komt aan wiebelen, steekt haar kop in het voer en blijft minutenlang foerageren. Zou ze een nest hebben? Moet de krop helemaal vol? Soms zit ze er nog als wij al weer aan het opruimen zijn.

Gewichtige tactiek?

De houtduif heeft nog iets opmerkelijks: op een gegeven moment zit de ekster te eten. De duif komt er aan en koerst op de strooiplaats af. Op zo'n 35 cm houdt ze halt. Daar begint ze aan een omtrekkende beweging. De ekster kijkt nu en dan even op. De duif maakt het volgende rondje iets kleiner. Tot de ekster er schoon genoeg van heeft en opvliegt. Dezelfde tactiek past de duif toe bij twee vlaamse gaaen. Ook daar werkt het intimiderende rondje. Zelfs de kraai heeft er niet van terug: tot driemaal toe zien we hoe hij door de houtduif wordt weggejaagd. Eén keer zien we hoe, omgekeerd, de kraai de duif verdrijft. Dus dat kan ook.

Eind augustus zien we drie holenduiven en één houtduif. Er vindt een gevecht plaats bij het voer met wat heen en weer gepik, maar het eindigt in een

gezamenlijke maaltijd. De holenduiven komen waarschijnlijk uit de nestkast die in de grote schuur voor de kerkuilen is opgehangen. We hebben daarin al eerder een nest van holenduiven aangetroffen.

De laatste weken zien we:
ekster, kauw, koolmees,
pimpelmees, boomklever,
roodborstje, reiger
(overvliegend), merel,
ooievaar (overvliegend),
houtduif, kneu en vink.
Tot slot. Ik vind de
boomklever de mooiste
vogel: op het moment komt
hij elke ochtend en vaak zijn
het er zelfs twee.

*Tekst en foto's: Annemarie
de Vries*

Alles onder 1 dak

Voorheen Formido

KlusWijs Voordelige bouwmarkt • Uitgebreid assortiment • Verfspecialist
KW Wonen Deuren • Zonwering • Vloeren • Raamdecoratie • Woonaccessoires
Kastvisie Inbouwkasten • Schuifdeuren voor kasten • Maatwerkmeubelen

KlusWijs Tynaarlo Onlandweg 5 • 9482 TC Tynaarlo • 0592 - 541 714 • www.kluswijs.nl

✓akkundig ✓ertrouwd ✓oordelig

Natuurnotities uit mijn dagboek

Dit keer meer natuurnotities dan voorheen. De natuur bood mij veel ontspanning en verrassingen in deze coronatijd, ik zag en beleefde gewoon veel meer. Zo hebben we in deze periode (andere jaren waren we met vakantie) de broedgevallen in onze nestkasten kunnen volgen. Spreeuwen, roodborstjes, koolmezen, gekraagde roodstaarten en misschien ook heggemussen. Vooral van de gekraagde roodstaarten hebben we genoten door er uren naar te kijken. Ze broedden in een door Gerri gemaakte keramieken nestkast naast de garagedeur. De vogels moeten wel stalen zenuwen hebben want de deur van onze garage gaat regelmatig open en met een klap weer dicht. En wij zijn nogal eens in de

buurt van het nest als we de voordeur in en uit gaan.

Het begon allemaal op *9 april* toen we het fraaie mannetje voor het eerst in onze achtertuin waarnamen en ook in een schaal met water zagen badderen. Dat was is in een tijd van grote droogte.

16 mei: Ineens was daar een vrouwtje, het mannetje bood haar de woning aan door met trillende staart voor de opening te zitten, naar binnen te gaan en dan weer uit te vliegen waarna het vrouwtje ook een paar keer in en uit vloog.

Of de woning al door hem gestoffeerd was weet ik niet. Een paar dagen later vlogen ze af en aan met nestmateriaal.

23 mei: Luchtgevecht met een paar koolmezen die mogelijk ook een oogje hadden op deze nestgelegenheid, maar die kregen geen schijn van kans. Het was toen koud weer en af en toe

regende het. Als het vrouwtje zit te broeden moet ze wel af en toe een rupsje toegestopt krijgen, anders gaat het met de aanstaande moeder niet goed. Het broeden duurt 13-14 dagen, las ik in mijn voortreffelijke antieke Prisma vogelboekje. Daarna gaan beide ouders de jongen voeren. Ook weer $\pm$ 14 dagen, waarna de jongen uitvliegen.

1 juni: Al een hele tijd geen activiteit gezien. Zijn de vogels gevlogen? Is er iets misgegaan? Was het een nepnest? Misschien zijn de ouders nog voorzichtiger geworden nu er eieren gelegd zijn? Ik kan mijn nieuwsgierigheid niet bedwingen en kijk heel kort even in het nestkastje als er geen ouders te bekennen zijn. Het vrouwtje verlaat af en toe even het nest om de honger te stillen. En... ik zie 7 groenblauwige eitjes in het nest. Gelukkig: kort daarna komt het vrouwtje weer op het nest! Het mannetje zien we die dag af en toe badderen in de waterschaal onder de krentenboom.

7 juni: 8.50 u Aan het ontbijt zittend zie ik opeens weer activiteit bij het nest. Zowel het mannetje als het vrouwtje vliegen afwisselend in en uit. Ze moeten nu dus jongen hebben die worden gevoerd. Er staat een harde wind, het regent en het is koud. Zullen ze genoeg voedsel kunnen vinden voor hun jongen?

9 juni: Ed Molenaar komt gewapend met een telelens foto's maken en komt op 17 juni nog eens langs. Hij camoufleert zich nu door op en ruime afstand gezeten een camouflagenet over zich te trekken, hij maakt prachtige plaatjes.

11 juni: Ik turf gedurende een uur hoe vaak de ouders hun jongen voeren en constateer dat dat gemiddeld om de drie en een halve minuut is. Regelmatig komen vrouwtje en mannetje tegelijk aan en is er enige verwarring. Ze zijn heel erg schuw en erg oplettend.

17 juni: Witte poeppakketjes worden regelmatig afgevoerd.

21 juni: Voordat we een paar dagen naar de Achterhoek gaan zijn we gelukkig toch nog net getuige van het uitvliegen van de jongen. Ik zag er eentje in de dakgoot terecht komen en zette een ladder er tegenaan om te zien of hij wat van zijn noodlanding had overgehouden... Maar gelukkig: hij fladderde stuntelig weg!

Foto's: Ed Molenaar

Tekst: Paul van der Veur

Uit mijn koker

Zoals iedereen werd ik dit voorjaar in mijn koker gedwongen. Wat was dat heerlijk rustig, alle planning die niet doorging. Geen gepak, geen gehaast, geen gereis, geen gestress. Ik heb het geluk dat mijn koker een grote tuin met vijvertje bevat. Het was een feest om de tuin te zien ontwaken, de stinsenplanten te zien opkomen, bloeien, zaad produceren en weer verdwijnen. Nieuwe planten kwamen op, nieuwe kleuren in de tuin. Wachten op het opengaan van de bloemen van de magnolia en je hart vasthouden voor nachtvorst, uit angst dat ze bruin en verlept zullen zijn de volgende morgen. De witte en roze pracht van de bloeiende pruimen- en appelbomen. Bijen en hommels, salamanders en kikkers (kikkerdril) zien verschijnen. Elke dag in de vijver turen en de wonderlijke kokerjuffers spotten met hun kokertjes van dwars opgeplakte stukjes riet, of eerst bruine en dan groene stukjes blad, afgewerkt met kleine platte slakjes. Andere kokertjes van stukjes riet of stengel waar alleen maar een zwart of donkergroen rupsje in zit, kind van het kroosvlindertje.

De enge bloedzuigers, waarvan ik kon filmen hoe eentje de kant opkroop om een kleine regenworm te grazen te nemen en leeg te zuigen. Later, door het groeien van de waterplanten was al dat fraais niet meer te zien, maar plonsden de kikkers in het rond of staarden je met hun gouden oogjes aan. 's Avonds met de zaklantaarn naar de salamanders die in het heldere water langs de vijverrand wat lagen te dromen, bruine en paarsblauwe. De vogels zien terugkomen die de vogelkastjes weer gingen bewonen. De charmante spreeuwen die hun vrouw een vers geplukt ruikertje aanboden en dan weer met flappende vleugeltjes en bollende keeltjes in de top van de berk gingen zitten kwelen. "Het zijn zulke opgewekte vogeltjes," zei Arend Veenstra altijd, die hier de spreeuwen kwam ringen. Vooral het horen van die vogelgeluiden is zo heerlijk, kool- en pimpelmeesjes, de eerste merel, zanglijster, houtduif, vink. Dochter komt en zegt: "ik heb een tjiftjaf gehoord!" En dan, ja daar is ie: het heldere geparel van het zwartkopje. Wat ben ik dan gelukkig.

Ook het geluid van mijn buren, de roeken, hoort er bij, met hun geharrewar en geschreeuw op de hoge nesten, het stiekem takken gappen als een buurroek even zijn nest alleen laat. Het rukken en trekken aan de takken van de bomen in het bosje en zowat uit de boom vallen, maar dan toch tevreden met een veel te grote tak door de bomen naar je nest terug manoeuvreren en daar verbaasd zien

Pyama- of snorzweefvlieg

dat je nest intussen aanmerkelijk kleiner is geworden. Het veranderen van het vroege gekrijs en geschreeuw in een ander schreeuwgeluid, wanneer de jongen uit het ei zijn, gevolgd door de klok-klok geluiden van de jonge roeken die eten in hun keel geduwd krijgen. De paniek wanneer de havik 's avonds een roekenjong meegraait en de lucht zwart ziet van cirkelende vogels met 1200 flappende vleugels. En dan verdwijnen opeens de vergezichten en de doorkijkjes en zie je niets meer van dat alles, omdat de bomen weer in het blad staan. Wat verandert de wereld dan.

Zweefvliegen

Maar dan zijn er bloemen, zoals kamperfoelie, moederkruid, veronica, die druk bezocht worden door zweefvliegen. Dit keer kon ik ze determineren met een duidelijke tabel van internet, die vertelde dat je bij de meeste soorten de vrouwtjes van de mannetjes kunt onderscheiden aan de stand van de ogen: bij de vrouwtjes staan die los van elkaar, bij de mannetjes tegen elkaar aan. Het leukst waren de bedrijvige pyamazweefvliegjes met hun gestreepte lijfjes. Onder de bovenste twee strepen lijken dunnen snorretjes te zitten, waarom ze ook wel snorzweefvlieg worden genoemd. Ze zoeven voor je langs, staan stil in de lucht voor een bloem en zoeven weer de andere kant op. Ze waren zo grappig als ze stuifmeel aten uit de helmhokjes van kamperfoelie, want die hokjes draaiden alle kanten op, zodat de vliegjes capriolen moesten uithalen om te blijven eten. En wat een variatie, die zweefvliegen. De doodskopzweefvlieg kwam voorbij, die met enige fantasie de afbeelding van een doodskop op zijn rugschild heeft. Ik verwar er vaak een andere soort mee die een blokjespatroon op zijn rugschild heeft met twee holle starende ogen, maar de witte haarbanden op zijn gezicht verraden dat het een blinde bij is. Dan waren er nog de zuidelijke citroen-, pendel- en halvemaan zweefvliegen en de grote langlijfzweefvlieg waarvan de

Blinde bij op Veronica

mannelijkes veel kleiner zijn en er heel anders uitzien (foto man) en degene met de leukste naam: de terrasjeskommazweefvlieg.

Ik heb geweldig genoten van al deze dingen, die ik andere jaren altijd miste, omdat ik op stap was.

Kokerjuffers en schietmotten

De kokerjuffers zijn een verhaal apart. Begin april zag ik in het heldere water van de vijver iets bewegen. Dat dacht ik. Maar bewoog het echt of was het verbeelding? Het was een vreemd voorwerp, net een klein, blond stekelvarkentje. Opeens, hoeps, draaide het een slag om. Met mijn nieuwe smartphone kon ik er een filmpje van maken en toen ik het kon pakken bleek het een kokerjuffer te zijn. Hij liep al knabbelend over een plantenstengel. Een kokerjuffer is een larf die in het water leeft in een zelf

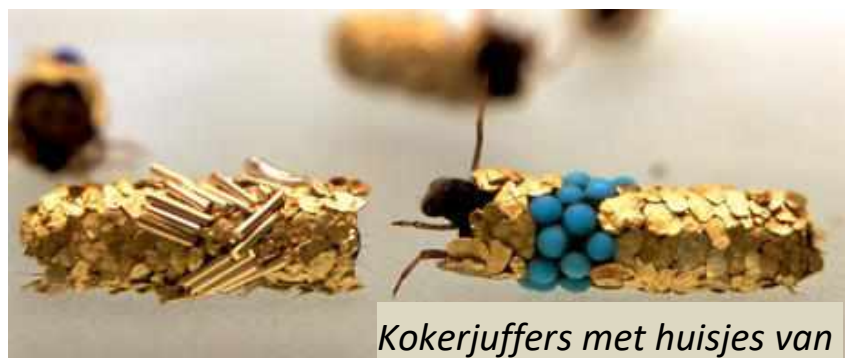
gesponnen kokertje of in een stukje stengel. Daar kan hij in de loop van zijn leven van alles aanplakken, mosjes, stukjes stengel, wortel of blad. Afhankelijk van de omgeving kunnen het ook steentjes zijn, zand of schelpjes. Hij begint klein, vervelt een paar keer in zijn kokertje en naarmate hij groeit plakt hij er steeds grotere en soms andere dingen op. Een Franse kunstenaar, Hubert Duprat, heeft er in het verleden leuk mee gespeeld. Hij haalde ze op de een of andere manier levend uit hun kokertje en zette ze in een bak met parels, goud en halfedelstenen. Daar bouwden ze de meest prachtige blingbling huisjes mee.→

Grote langlijf, vrouw

Grote langlijf, man

Kokerjuffers met huisjes van goud, parels en sierstenen

Langsplakkende kokerjuffer, aquarel

Mijn stekelvarkentje had dwars op zijn koker spiraalvormig stukjes riet geplakt, die naar alle kanten uitstaken.

Daarna hing ik natuurlijk elke dag met mijn neus boven de vijver om er meer te vinden. Dochter heeft er een goed oog voor en zo kregen we een mooie verzameling. Ze waren in twee groepen te onderscheiden.

Dwarsplakkers zoals het stekelvarkentje, en lengteplakkers. Van de lengteplakkers namen een paar genoeg met alleen een stukje stengel. Waarschijnlijk was dat hun begin, want een enkeling had wat sliertjes of stukjes blad aan die stengel geplakt. Een meer vooruitstrevende verzamelaar maakte de naam juffer waar door een elegant etagejurkje te dragen van overlappende kleurige stukjes blad. Twee aparte exemplaren kwam ik tegen toen ik bladeren uit de vijver viste. Hé, dacht ik, wat een rare dikke bladeren. Het bleken ook

Kokerjuffer tussen beukenbladeren

kokerjuffers te zijn die zich kuis hadden bedekt met een beukenblad voor en een beukenblad achter.

De dwarsplakkers waren wat frivoler. Eén leek op een mini-perkje, omdat hij topjes van planten op zich had geplakt. Hij had bovendien 5-6 dunne stukjes stengel om zijn opening geplakt, zodat die vijf à zes-

hoekig was(hieronder). En dan was er nog een ware liefhebber die steeds van smaak veranderde. Begonnen met dwars groene stukjes stengel op zich te plakken, ging hij over op donkerbruine, daarna gele stukjes wortel en wat rietjes en hij eindigde heel sierlijk met twee platte waterslakjes en een groen hoedje van blad.(volgende bladzij rechtsboven).

Om te weten welke soort het is, schijn je hun koptekening te moeten bekijken. Die zie je natuurlijk niet, want hun kop zit net als bij een schildpad binnenin dat kokertje, maar gelukkig vinden ze het niet fijn om uit de vijver te zijn gehaald, dus in een plat schaaltje met water komen ze wel naar

Dwarsplakkende kokerjuffer

buiten kruipen. Dan kun je ook zien dat ze heel anders zijn dan rupsen, want ze hebben antennes op hun kop en zes gelede poten waarmee ze uit hun opening naar buiten wapperen en waarmee ze over de bodem en waterplanten kunnen lopen. Ik probeerde er een met de smartphone te filmen door een lens van de

overzichtsmicroscoop. Hij wilde weg, te veel licht, te warm en kroop dus een eind naar buiten. Ik zag gele en bruine strepen op zijn kop, maar blijkbaar is het toch te moeilijk om ze daaraan te determineren.

Ik had geen idee hoe ze zouden zijn als ze volwassen werden. Maar onderzoek leverde op dat ze schietmotten worden, een smal insect met lange samengevouwen vleugels en lange sprieten en haren in plaats van schubben op hun vleugels. Ik had het geluk dat begin september eentje naast me kwam zitten zonnen op een varenblad. Deze was te determineren, het was een *Agrypnia pagetana*, ongeveer 2 cm lang, okergele vleugels met bruine aders en inderdaad antennes die net zo lang als zijn lichaam waren.

Schietmotten en kokermotten

Omdat iemand tegen me zei dat schietmotten en kokerjuffers iets heel verschillends was, verdiepte ik me in deze materie.

Schietmotten en kokerjuffers blijken wel degelijk hetzelfde te zijn, de schietmot het volwassen dier, imago, en de kokerjuffers de kinderen. Het is best wel ingewikkeld. De larven zijn meestal niet zomaar te determineren en je kunt de

kokerjuffers alleen op Waarneming.nl zetten onder *Trichoptera* indet.

Waarschijnlijk werd bedoeld dat schietmotten en kokermotten niet hetzelfde zijn. Dat is ook zo, maar kokermotten kende ik niet. Nu had ik het geluk laatst een paar dagen op Schiermonnikoog rond te waren met een deskundige. Ze liet me

Exquise verzamelaar met twee slakjes, Limnephilus spec. aquarel

Volwassen schietmot (Agrypnia pagetana)

Eikapsel van *Glyphotaelius*
Eikapsel in close-up

zien dat op de vruchten van *Juncus conglomeratus*, een rus die biezenknoppen wordt genoemd, kleine witte kokertjes zaten van ca 1 cm lang en 1 mm dik. Het waren zelfgesponnen kokertjes van een kokermot, een vlindertje. In deze kokertjes zitten dus rupsjes, zonder antennes en zonder gelede poten. Iets heel anders dus dan de kokerjuffers. Ik zei al dat het ingewikkeld was. Deze rupsjes staan op hun kop en eten de zaden van de biezenknoppen. Hoe leuk dat we aan het eind van de tocht vlak bij zee nog de veel kleinere duinrus, *Juncus anceps* tegenkwamen die er ook vol mee zat. Ik kon ze alleen maar determineren als ruskokermot, heel toepasselijk. Waarschijnlijk de gewone *Coleophora alticolella* want dat is de enige die op Waarneming.nl staat.

Omdat ik de indruk had dat de langsplakkers en dwarsplakkers verschillende soorten zijn, wilde ik er toch verder induiken, om te zien of ik kon achterhalen of dat zo is en welke soorten het dan zijn. Er staan mooie foto's op internet en ik zag dat de langsplakkers met huisjes van bruine bladeren *Glyphotaelius pellucidus* waren. De volwassen schietmotten daarvan zijn bruingrijs met donkerder spikkels en vlekken en ze worden met lichtvallen waargenomen. Ook was er een foto van een eikapsel op een brandnetelblad en omdat die vorig jaar op 23 september was gemaakt, ging ik 20 september op jacht bij mijn vijvertje om te zien -zonder veel fiducie- of ik er een zou kunnen vinden. Hoe groot was mijn geluk toen ik een eikapsel zag op het blad van een kleine watereppe, die in de vijver stond. Het kapsel is bruingroen, ca 1,5 cm in doorsnede en je kunt er de eieren in cirkels in zien zitten. Kijk hoe mooi die eitjes. Ik stuurde de foto naar waarneming en kreeg er meteen een determinatie bij: *Glyphotaelius pellucidus*, uit de familie *Limnephilidae*. De eitjes ontwikkelen zich tot larfjes in het kapsel dat steeds meer vervloeit. Ze wriemelen in het rond en vallen op een gegeven moment in het water, waarna er volgend jaar een hele oogst langsplakkers te verwachten is.

Stiekem vind ik de dwarsplakkers leuker. Met naarstig zoeken op Amerikaanse sites kwam ik er achter dat die misschien de Northern caddishfly zijn, een *Limnephilus* soort. Mijn kokerjuffers zijn dus wel verschillende soorten, maar ze horen tot dezelfde familie. Caddishfly is de Engelse naam voor schietmot, ze worden daar gebruikt om mee te vissen. Nu maar hopen dat daar ook eitjes van worden gelegd. Ik heb een plannetje: ik vang de larfjes op in een aquarium en daar mogen ze wonen tussen kleurige steentjes, kraaltjes, stukjes goud en parels. Wat een feest zal dat zijn.

Tekst, foto's en aquarellen Nicolien Bottema, Yde

Kor Mulder erelid van IVN afdeling Vries

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van IVN afdeling Vries is Kor Mulder als voorzitter van het bestuur afgezwaaid. Gedurende meer dan 12 jaren is hij voorzitter geweest van de afdeling. Een geweldige staat van dienst. Vice-voorzitter Sipke Sikkes heeft een feestelijk dankwoord uitgesproken. Kor blijft beschikbaar als lid van de activiteitencommissie.

Het bestuur -in zijn nieuwe samenstelling, met Peter Kwast als voorzitter- heeft de ledenvergadering voorgesteld om deze lange duur van zijn voorzitterschap te beantwoorden met een erelidmaatschap. Het voorstel werd met een warm applaus gehonoreerd en is door de vergadering met algemene stemmen aangenomen.

Zijn voorzitterschap wordt gekenmerkt door harmonieuze verhoudingen in de vereniging en door aandacht voor samenwerking met afdelingen in de omliggende plaatsen en de provincie.

Kees Langeveld

Coop
altijd dichtbij

Openingstijden

maandag t/m vrijdag	08:00 - 20:00
zaterdag	08:00 - 19:00
zondag	12:00 - 17:00

Coop Koetsier Vries & medewerkers
Oude Asserstraat 2

Samen maak je 't verschil **coop**

Activiteitenprogramma IVN Vries 2020- 2021

Vooraf.

In maart j.l. zijn alle activiteiten geannuleerd vanwege de corona problematiek. Voor de komende periode zijn er gelukkig weer mogelijkheden, maar de coronaregels moeten in acht worden genomen. Met het dorpshuis De Pan zijn daarover goede afspraken gemaakt. Het aantal aanwezigen is beperkt tot 20 personen en men moet zich vooraf melden bij Kor Mulder, email adres: kormulder@kpnmail.nl of tel. 0592 544139.

Het is fijn dat we elkaar weer kunnen ontmoeten en genieten van een mooi programma. De lezingen zijn grotendeels overgenomen uit het programma dat afgelopen jaar niet kon worden uitgevoerd.

Oktober 2020

Woensdag 22 oktober

Lezing: Een kunstenaar op reis naar Spitsbergen

door Erik van Ommen, kunstschilder.

Aanvang 20.00 uur

in Dorpshuis “De Pan”, Vries.

In 2017 verbleef Erik van Ommen met zijn vrouw Wilma een week in het wetenschapdorp Ny – Alesund op Spitsbergen. Vervolgens voeren ze met een expeditieschip naar het poolijs, op zoek naar de ijsbeer. Van deze reis maakten ze het boek “Spitsbergen – logboek van een kunstenaar”.

Voor de pauze laat de kunstenaar aan de hand van video's en prachtige afbeeldingen zien hoe hij verschillende technieken beoefent. Na de pauze zien we hoe hij in het hoge noorden heeft gewerkt en hoe zij hun verblijf op Spitsbergen hebben ervaren.

Als het aantal aanmeldingen de 20 ruimschoots overstijgt, wordt deze lezing herhaald op dinsdag 3 november, zelfde tijd en plaats.

November 2020

Zaterdag 7 november

Natuurwerkdag in het Holtveen

Start om 9.30 uur bij de paardenstal van Hans en Thea aan het grote zandpad.

Einde ongeveer 14.00 uur.

Verwijderen van houtopslag, onderhoud van de paden, waterplanten verwijderen enz.

Doet u ook mee?

Voor gereedschap, koffie, thee, soep en broodjes wordt gezorgd.

I.v.m. de coronaregels wordt iedereen verzocht zijn/haar eigen brood mee te nemen. De scouts en welpen zijn dit jaar niet uitgenodigd.

Aanmelden bij Sipke Sikkes,

sikkesvanelk@hetnet.nl

of tel. 0592 543497.

Dinsdag 17 november

Lezing: Plantenevolutie.

door Dick Vuijk, lid van KNNV en IVN Assen.

Aanvang 20.00 uur in het dorpshuis “De Pan”, Vries.

In zijn lezing neemt Dick ons mee door lang vervlogen tijdperken. Wat voor processen gingen er vooraf voordat het eerste alge de zeeën ging bevolken en waarom waren deze processen noodzakelijk? Hoe en wanneer ontstonden de eerste landplanten? Uitgestorven groepen die aan de basis stonden van de

huidige flora komen aan bod, zoals primitieve polysporangiophyten en zaadvarens. Wat is de herkomst en verwantschap van de hoofdgroepen? Uiteindelijk komen we natuurlijk uit bij de huidige bloemplanten.

Januari 2021

Zaterdag 16 januari **Nieuwjaars/snertwandeling in het Noordlaarderbos.**

Start om 10.00 uur bij café – restaurant De Blankehoeve, Beslotenveenseweg 2 in Noordlaren. De wandeling wordt ingeleid en begeleid door Ingrid Schenk. Zij schreef de “Kroniek van het Noordlaarderbos”, de woelige achtertuin van de stad Groningen (2016).

“Dat lijkt me leuk om te doen”, schrijft ze. “Vooraf kan ik dan wat vertellen over de geschiedenis en de cultuurhistorie van het bos en de omgeving”. Een betere gids voor ons is er niet.

Na de wandeling eten we snert met roggebrood en spek. Kosten € 7.00. Aanmelden bij Kor Mulder, kormulder@kpnmail.nl of tel.0592 544139.

Februari 2021

Dinsdag 9 februari **Lezing: Terug naar Rottumerplaat**

door Aaldrik Pot en Nicolette Branderhorst.

Aanvang 20.00 uur in het dorpshuis “De Pan”, Vries.

Aaldrik en Nicolette verbleven voor Staatsbosbeheer van eind maart tot augustus 2019 als vogelwachters op Rottumerplaat. In “Terug op Rottumerplaat” vertellen ze aan de hand van prachtige beelden over de avonturen tussen de vogels en zeehonden. Het was hun grootste wens om te ervaren hoe het is om een tijd lang te wonen en te werken op een afgelegen plek waarbij natuurstudie de belangrijkste dagbesteding is. Ze laten zien hoe tienduizenden steltlopers uit allen macht proberen hun jongen groot te krijgen. Maar ze vertellen ook over hun onbegonnen werk tegen het strandvuil, de dynamiek van het zand, zee en wind en hun poging tot het leiden van een eenvoudig bestaan.

Maart 2021

Dinsdag 16 maart **Algemene Ledenvergadering IVN Vries.**

Aanvang 19.30 uur in het dorpshuis “De Pan”, Vries.

Na de pauze een lezing over “spinnen”- dodelijke zijde en giftige jagers door Ben Prins, spinnendeskundige uit Uffelte.

Tijdens hun evolutie hebben spinnen de meest uiteenlopende jachtmethoden ontwikkeld. Vangkuilen, struikeldraden, boobytraps en netten worden in vele variaties gebruikt om argeloze insecten er letterlijk in te laten lopen. Maar ook het besluipen, bespringen van prooien, of het jagen vanuit een hinderlaag is hoog ontwikkeld. En dat alles gaat gepaard met een dodelijke beet van de gifkaken. Spinnen zijn eng! Voor insecten: ja. Maar ook voor ons? Ben Prins kan prachtig vertellen.

April 2021

Dinsdag 6 april

Lezing: De Hunzevallei in vogelvlucht door Geert de Vries, natuurkenner en – fotograaf.

Geert is een gepassioneerd verteller. Het doel van zijn verhalen en beelden is te laten zien hoe mooi de natuur in elkaar zit. Voor de pauze staat het ontstaan en herstel van de Hunze centraal. Daarna wordt gekeken hoe een aantal planten- en diergroepen (zoals amfibieën, moerasvogels en de wintergasten onder de vogels) zich een plek hebben veroverd in deze

nieuwe wereld. Geert kan de soms ingewikkelde natuur op een boeiende en heldere manier vertellen.

Zaterdag 17 april

Plantenruilbeurs op het landgoed Bosch en Vaart,

Groningerstraat 32, Vries

Van 10.00 tot 12.00 uur kan iedereen ook niet leden, planten brengen en gratis meenemen. Om 11.00 uur is er een korte rondleiding. De koffie en thee staan klaar. Iedereen is welkom. Parkeren aan het kanaal. Ingang naar de tuin en oranjerie langs het koetshuis.

Mei en juni 2021

Voor deze maanden staan o.a. de volgende onderwerpen op de agenda:

Minicursus natuurfotografie met de smartphone; Koken uit de natuur, samen met Plaats de Wereld; eikenprocessierups; een bezoek aan het biologische akkerbouw- en tuinbouwbedrijf Horaholm in Hornhuizen.

In de volgende Kornoelje leest u hier meer over

NB

Voor de lezingen wordt een vrijwillige bijdrage van € 2 gevraagd.

Jeugdactiviteiten IVN Vries 2020

Natuurgidsen van het IVN organiseren leuke en leerzame activiteiten speciaal voor kinderen van 7 t/m 12 jaar

Ga mee op avontuur en schrijf je in voor deze serie natuuractiviteiten, o.l.v. Inneke Brouwer en Paul van der Veur

De activiteiten zijn in september gestart met een bezoek aan het Duurzaamheidscentrum in Assen. Een verslag hiervan is te vinden op pag.20.

Geschud en gegraven naar bodemdiertjes in Assen

Foto: Inneke Brouwer

Woensdag 7 oktober

Knutselen of breien

Creativiteit in het atelier van Plaats de Wereld

Hoe laat? Van 15.00 uur – 17.00 uur

Zondag 18 oktober

Op zoek naar de das, natuurlijk spelen

Bezoek aan Natuurplaats Noordsche Veld

Hoe laat? Van 14.00 – 16.00 uur

Zondag 1 november

Vogels spotten, thema herfst

Vogelexcursie in de Onlanden

Hoe laat: Van 14.00 uur – 16.00 uur

Aanmelden voor de jeugdactiviteiten kan per e-mail: narciscrocus@outlook.com

Een inschrijfformulier wordt dan toegestuurd.

Schoolprojecten: De schoolprojecten vinden plaats in het voor- en najaar. Zie voor een fotoreportage van OBS de Vijverstee op de Welterberg in september dit jaar, pag.26.

Activiteiten IVN Zuidlaren najaar-winter 2020

Zaterdag 7 november

Natuurwerkdag

Aanmelding/deelname bij JanSiem Rus
(jsrus2013@gmail.com).

Start: 10.00 uur slagboom aan de
Hanekamp tegenover de Scouting.
Einde activiteiten ca. 13.00 uur.

Woensdag 11 november

**Lezing Werken aan de Drentse
biodiversiteit door Hans Dekker**

Aanmelding/deelname bij JanSiem Rus
(jsrus2013@gmail.com).
De Ludinge, 20.00 uur

Woensdag 9 december

**Lezing Kriebelbeestjes en
bodemdieren door Matty Berg**

Aanmelding/deelname bij Wanda ten
Cate -Hoedemaker
(wandatch@gmail.com).
De Ludinge, 20.00 uur

Zondag 31 januari

Winterwandeling omgeving Norg

Aanmelding bij eddy.dijk@ziggo.nl.

Start 10.30 uur, Natuurplaats SBB,
Donderseweg 22 te Norg.

Woensdag 10 februari

**Lezing over Neanderthalers in Noord-
Nederland door Marcel Niekus**

Opgave bij Adri Akkerman
(akkermanadri@gmail.com).
De Ludinge, 20.00 uur

Woensdag 10 maart

**Lezing over Weidevogelbescherming
door Jaap van Gorkum**

Opgave bij JanSiem Rus
(jsrus2013@gmail.com).
De Ludinge, 20.00 uur.

Woensdag 14 april

**Lezing over Aardkundige Waarden en
Monumenten in Drenthe door Anja
Verbers**

Opgave bij JanSiem Rus
(jsrus2013@gmail.com).
De Ludinge, 20.00 uur

*Voor het maximaal aantal deelnemers per activiteit. zie de website van IVN
Zuidlaren. Dat geldt ook voor de overige excursies en lezingen.*

Activiteiten IVN Eelde – Paterswolde

Er is geen programma van activiteiten samengesteld. Zie verder de website.

Colofon IVN Vries

Bestuur

Voorzitter

(Algemene zaken, PR en ledenwerving)

Peter Kwast

p.l.kwast@hotmail.nl

T : 06 1501 7095

Secretaris

Kees Langeveld

Houtwallen 17, 9481 ER Vries

secretariaat.ivnvries@gmail.com

T : 0592 543 951

Penningmeester

Dick Koelewijn

penningmeester.ivnvries@gmail.com

T : 0592 543 317 of 06 5389 2229

Bankrek.nr: NL19RABO0366 5693 09

Bestuursleden

Sipke Sikkes

(plv.voorzitter)

sikkesvanelk@hetnet.nl

T: 0592 543497

Redactie Kornoelje

Heim Meijerink

hpmeijerink@hetnet.nl

Ina Maring

cmmaring@kpnplanet.nl

Joke Rosier

rosierjoke@gmail.com

Annemarie de Vries

annemarie@mozartlaan.eu

Esakkers 2, 9481 CG Vries

T: 0592 544 139

Vormgeving Kornoelje

Annemarie de Vries

Joke Rosier

Werkgroepen

1. De Vlindertuin

Wil Folkers; alkasa@home.nl

T : 0592 542 732

2. Vogels

Anne Hielke van der Meulen;

a.h.vd.meulen@gmail.com

T : 0592 315 924

3. Jeugdactiviteiten

Inneke Brouwer

innekebrouwer@gmail.com

4. Bomen, ruimtelijke ordening en milieu

Wietske Jonker- ter Veld

wlterveld@hotmail.com

5. Steenuilenwerkgroep

Erna van Elk: T: 0592 543497

sikkesvanelk@hetnet.nl

6. Stichting De Vriezer Holten

(v/h De Fledders)

Eelke Riemersma; T : 0592 543 818

eelke.riemersma@kpnplanet.nl

Activiteitencommissie

Kor Mulder; kormulder@kpnmail.nl

Sipke Sikkes; sikkesvanelk@hetnet.nl

Schoolprojecten

De Vijverstee, OBS: Welterberg

De Holtenhoek, CBS: Holtveen

Inneke Brouwer

innekebrouwer@gmail.com

Sipke Sikkes; sikkesvanelk@hetnet.nl

Websitebeheerder

Anne Hielke van der Meulen

Website:

www.ivn.nl/vries

foto Kornoelje voorzijde: © Erik van den Ham

De vorige voorzitter, Kees Andriess(e)r) overhandigt Kor Mulder het boek over Bosch en Vaart

De uitgestelde Algemene Ledenvergadering met maximale opkomst op 23 juni

Foto's: Dick Koelewijn

Foto: Wil Folkers

